JORRALLA
28
Igandea
Bilbao, 1935

Euzkadi

ARPIDE-SANEURRIJA
Bilbao'kua... ... 6,00 irko. iray. ile.
Bilbao'atazkua 7,50 » »
Idazki-Ilunmena 62,00 » urtez
Atzarrijetakuak 100,00 » »

Beldayen itunduba

XXII urtia | Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.° | 234 Idazkutxa | 17.810 Urrutizkiña | 6.971 zenbakija

Egunekua

Lugiñak

Orain, irakuŕle, lugiñen aldija dala esan lei, lugiñak dirala ta eztirala, Madrid'ko "ministruak"-añakuak igitu dira-ta.

Onezkero, lugiñak bide dirala Madrid'ko Aldun-Batzaŕa'n ibili ziran eztabaida gogoŕaen baŕi jakingo zeben, ba, ta ango Batzordietan ontzat emondako lugintza eraen edo "aŕendamentuben" lagi baŕijatzaz zeozer entzun be bai.

Madrid'en egiten diran gauzak, madritaŕentzat onak eta egokijak ixango dira.

Baña guretzat, euzkotaŕontzat, arako onak diranak, beti, edo geyenetan, txaŕak ixan oi-dira; neuŕira egin bako lagijak. Eta ezta aŕitzekua. Madritaŕak Euzkadi'rako lagijak egiten dabezanian, Mancha'ra, Andalucia'ra, ¡Gaztela'ra begira dirala egin oi-dabez, ba. Eta jakiña. Gaztela'ri neuŕijak aŕtuta egiten dan soñanzkija, Euzkadi'ri txaŕto etoŕi biaŕ, Gaztela ta Euzkadi, soin bardingien jabe diralako.

Madritaŕak, Euzkadi azaletik be ostaz ezagututen daben gaztelaŕ altsein eta aldunak, lugiñentzak lagi baŕijak egiten asi ziran, eta egin be bai. ¿Baña zelakuak? Gaztela'rentzat egin ixan dabezanak eurak.

Eta, orain, lagi ori, Euzkadi'ri, entzutia dagonez, nasaitxu yatoŕko.

Ona atalki bat eredutzat. An, Gaztela'n, luŕalde aundi zabalak dira. Eta ango lugin bakotxak, emengo ogei inguruen luŕaldiak, bakaŕik landuten dauz. Eta saŕitan, landu al-dauzan baño luŕ geyego dauzalako-edo, luŕ-jaubia bera bai-litzan, beste bateri beŕeraentzen dautsaz. (Subaŕendau-egiten dautsaz). Eta bakotxak berak landu al-daun baño luŕ geyago eukitia galazoteko, beŕeraentza ori gebenduteko, atalki bat egin dabe, ta lagi baŕijan imiñi.

Atalki ori, Gaztela'rako, irakuŕle, egokija ta biaŕekua ixango da. ¿Baña Euzkadi'rako? Emen, Euzkadi'n, luŕ geyegi daun lugiñik, ¿nun idoroteko?

Gaztela'n, aurten landu ta ereten diran luŕak, uŕengo urtian, atsedenduteko, geldi eukiten dira. Irasuzta'taŕ Jon Andoni euzko-abeŕtzalia dan gipuzkoaŕ aldun begikuak, iñuana, an Gaztela'n, luŕakañoko gustijak atsedenduten dira. Baña emen, Euzkadi'n, Bilbao'ko "Centro Vasco,,'n beñola oguzi euskun lugin-gayatzazko itzaldi edeŕian esan euskun lez, luŕak be, lan-egin biaŕ ixaten dabe, ta atseden-urterik ezagutu barik egin be. Arbijak edo nabuak luŕ-ganetik kentzen dabezeneko, emen, aŕtua ereteko geŕtetan asten dira. Eta aŕtuak batzen dabezenako, garijak ereteko ta aiaŕ. Emengo euzko-luŕai, atsedena ez-eze, aŕnasarik aŕtzen be etxake isten.

Beraz, luŕen atseden-urtiak madritaŕak egin daben lagi baŕijan iminde ori, eurentzat, gaztelaŕentzat, egokija ba-da, be, guretzat, euzkotaŕontzat nasaitxu datoŕen soñekua da. ¡Alpeŕ-alpeŕik egin daben soñekua, irakuŕle, guk eztogu bein be janztiko-ta...!

Madrid'en egin ixan dauskuben lagi oŕek, beste akastxu bat be ba-dauko, ugazaba-sapoen bat bere maizteŕa negaŕez imiñiko daun lagi-akatsa. Ona emen: amaŕ urte jaŕayan etxe-basteŕ bat landuten jaŕatu daun lugiñak, bera bixi dan basetxetik aneuŕkin edo kilometro batzuk birako basetxeren bat saltzeko dagola ikusiko ba'leu, basetxe a erosi ta beraganduteko eskubidia dau, baŕa an bixi dan maizteŕa edo eŕentadoria kanpora jauŕti, ta bera bixiten juatekua be.

Lagi baŕiko akats, au, gure euzko-lugiñentzat, negaŕgaŕizkua da.

Lagi au eskuban daula, ugazaba tripeŕe batek, bere maizteŕa kanpora bota gura daunian, amaŕ urte daruazan beste inguruko edozein maizteŕaz guzuŕezko salerosketa bat egitia, naikua dau, ba. Beraz lagi, onek, auŕera ba-dirau, olako (bengantzatxubak" txitian-pitian ikusiko dira.

Lagi au, biaŕba, arako, Gaztea'rako, lagi egokija ixango da. ¿Baña onako? ¿Gure Euzkadi berezi ta maŕe onetarako...?

¡Euzkotaŕak!, ¡euzko-lugiñak! Alkaŕtu zateze alkaŕtu, ta zeuben eskubidiak aldeztuteko geŕteu zateze, an, Gaztela'n, Gaztela'ra begira dirarala egiten dabezan lagijak, etzatubez aldeztuko-ta.

Euzkel-ixenak

Zala'ko udal-idazkarija dan Sardui'taŕ Toma'ren emaztiak, Arantzadi'taŕ Jule'k, alababatxu edeŕ bat ixan dau. Eta ugutzan, Miren Alazne euzkel-ixen begikuak ezaŕi dautsiez.

Zorijonak, Toma, ta ia Miren Alaznetxu'ri bere euzkel-ixen edeŕai yaoken euzkerea irakasten dautsakan.

URIBITAŔTE'TAŔ IBON.

Euzkereak eztau gaizkatuko Aberrija. Bai, eta bakarrik, abertzaletasunak gaizkatuko dau.

Araba'tik

Zalduendo'ri aspaldidanik "Villa" deitzen diote. Elizako paper zaŕetan ere "la Villa de Zalduendo" ageri da. "Villa" izen ori ordea noiztik onakoa ote dan ezin artu izan det aztarnarik. XV gizaldi-asiezan (paper zaŕagorik ezpaitet eskuartean) ba-zuan "Villa" izena.

Ba-du eŕiak beretzat bakaŕik udala. Lentxeago osagilea ere ba-zuan. Orain ordea Araya'n daude osagileak.

Aspaldi baten izan ziran emen aŕoztegi, arategi, gaixotegi... Gudaletxe izaniko etxezaŕ baten aŕiak ere agiri dira oraindik.

Basatxaunoak bi dira: Lutxi Deunarena (len, Blas Deunarena zan; orain ordea Blas Deunaren irudia alde batera dago, eta erdian Lutxi Deunarena) ta Julen ta Basilise Deunarena. Bigaŕen au Aistra izeneko mendizkan, Araya aldera. "Término comunero" deitzen dioten: Araya ta Zalduendo baitira ermita oŕen jabe. Badu bere ugaitz-aska ere eta bizi da oraindik, basatxauno ortan batayatuen bat. Etxe batean semea ilda gero, auŕena jayotzan zan auŕa batayotzen omen zuen basatxauno ortan.

Iltegiko eliza basatxaunoa izana da XIX gizaldi-asiera arte: 1810'gn. urtean egin zuten iltegia eta egin auŕetik elizan lurperatzen zituzten ilak. Basatxauno ori Adrian Deunari eskeñia dago. Ba-ziran len beste bi ermita: Marina Deunarena, Peŕetano basetxe auŕean, Galaŕeta'ra bidetik eskubitara; eta Lutxi Deunarena, Mezkia ta Egilaz'ko gurdi-bidean. "Puente de Santa Lucía" deitzen diote oraindik basatxaunoa zegoan ondoko zubitxoari. Lutxi Deunaren irudi, esan degunez, Blas Deunaren ermitara eraman zuten (nork daki noiz?). Ermita auek noizkoak diranik eta ziranik eztakigu. XVI gizaldian beintzat zutik zeuden. Uri onen Jauntza "señorío) Agurain (Salvatierra)'ri eman zion XI Albontsa'k 19332'ko joŕailaren 2'n. Garai artan, Aŕiaga'ko Cofradi zalakoa amabost eŕi beregaratu naiean zebilen: Zalduendo ere eŕi ayetakoa zan. XI Albontsa'k ordea auz'a erabagitzean Agurain'i eman ziozkan amabost eŕiak. Gerora, Agurain'go jaun zan P. de Ayala'taŕ Pernanda'k bere alaba Constanza'ri utzi zion ezkontsari bezela Zalduendo, alaba ori Velez de Gebarataŕ Kepa'rekin ezkondu zitzayonean. Geroztik, Oñati'ko kondea izan zan eŕi onako jaun. Eta jauntza ori zala bide, Zalduendo'ko "estado generale,,'ko gizonak (oso gutxi omen ziran), bi anega gari ta anegerdi garagar ematen zizkioten Oñati'ko kondeari, semoyo zalako zerga-ordaintzat. Gerora Gaitan de Ayala sendiak izan du eŕi onekin zer ikusirik: Marques de Aravaca edo conde de Villafranca edo conde Montenuevo izenakin. Orain, conde de Montenuevo (Gaitan de Ayala) da emengo lur eta etxe batzuen jabe: badu konde oŕek Jauregia ta Elizan txaunoa ere.

XIX gizaldi asieran larogei sendi ziran. ""Tenía alcalde ordinario puesto por el señor, dos corregidores, un síndico, procurador general, dos diputados del común y un personero." (Dicc. geogr. hits. del reino de Navarra, Señorío de Vizcaya y Provincias de Alava y Gipúzcoa, II, 523, Zalduendo). Zalduendo ontan beste eŕi askotan bezela (Alegría, Aŕazua, Azpaŕena, Baŕundia, El Burgo, Ganboa, Gebara...), endore, endore ordezko edo bestelako agintari izanak, bizi ziran aŕteko "padres de hermandad" izan oi ziran; udal-batzaŕ guztietan sartzen ziran onulari bezela, autaŕkirik ematen ezpazuten ere.

Seigaŕen "Cuadrilla,,'koa (Mendoza), izan da Zalduendo. Mendoza oŕek amabi "hermandade" zituan eta amabi ayen arten Aspaŕena (hermandade ontako eŕiak: Andoain, Araya, Amezaga, Aŕiola, Egiño, Gordoa, Ibarguren, Ilarduya, Urabain eta Zalduendo).

Goterkiz, Kalaoŕa'ri zegokion. Amabi "vicaría" zituan garai artako goterki ark: Ayala, Zigoitia, Kanpezo, Kuartango, Ganboa, Laguardia, La Ribera, Trebiño, Agurain-Salvatierra (53 eŕi ziran Salvatierra vicariokoak: ayetan Zalduendo), Gazteiz, Aŕasate, Orduña, Biana, Durango, Baldegobia ta Tudela. Oraingo aldiz, Gazteiz-goterki baŕuan dago ta arziprestea Agurain'goa da.

Orain ezaŕen, leen, lautik lau urtera jayak izaten ziran Araya-Albeniz'koakin eŕi-mugak ikusten zituztenean.

MIKELATS.

Euskeltzaleen Orratza
Lko. BAT
Saltzalientzat
Saneurri bereziak
Legazpi, 10'an. - Urrut. 13.777. - Donostia

Zabaldu egixu abertzaletasuna eta onegaz zabalduko da euzkerea, be. Aberri-bako izkuntzea legez zabaldu ba-daruazu euzkerea, beragaz zabalduko dira Aberrijaren arerijuak, be.

Errijetatik

MAÑARIA

EUZKEL-IXENA.—Joseba Iñaki euzkel-ixen edeŕakaz, astelenez ugutzau eben Solaguren'daŕ Jon eta Etxebaŕia'taŕ Katane abeŕkide begikoen lenengo umia. Ata-amabitxijak, Solaguren'daŕ Julen eta Etxebaŕia'taŕ Jule ixan ziran.

Zorijonak danori, kistaŕ on eta abeŕtzale zintzoen biaŕkuna betetu dozubelako.

JUAN-ETOŔIJAK. — Emen egun bi igarota, astelenez juan ziran Abadiano'ra, Bizkaya'taŕ Augustin ta senaŕa.

—Bilbao'tik etoŕi zan Zabarte'taŕ Bedite neskatila.

—Eloŕio'ra juan ziran Solaguren'daŕ Nikodema ta Lete'taŕ Sabiñe neskatoa.

BIDE BAŔIJA.—Urkuleta'rako bitxabal baŕija egiten asi dira. Lengo astian asi ziran, eta ainbat biargin dabil bertan. Diñoenez, bide oŕeri amaya emoteko urte bi inguruko aldi-epia biaŕko da. Ori diñue askok. Dana dala, lentxuau edo gerotxuau amatu eztau ardura... gauzia da egitia ta lana egotia...

¡TAMALA!—Igaroriko egunetako axe indaŕtxubak igali-zugatzari lora asko gauzeztu eutzoen. Aldi oneko loria ebela ta, esakun zaŕak poztuta egon gara; baña, oŕa gure pozok noraño kuak ixan diran... Ezta laŕegirako.

Esakun-zaŕak eurenaz urtetan mutil onak ixan dira ta dira; baña... beti ezin ba. Jaungoikoa gustijoen gain.

MENDIJETARA.—Udabaŕija eldu da, ta urijetako jentiak mendiratzen asi dira. Ori dala ta, joŕalatik azila'ra bitaŕtian, amaikatxu modutako jente ikusiko dogu! Ganorabakotan be ez gitxi... Lengo igandez be, iru edo lau mutil-kankalu ta "Mari-urkulu" bi ikusi genduzan beintzat. (Eurak, abeŕtzaliak etzirala ixango uste dogu.)

Olako notiñak eŕi txikijetara gauza onik eztaurkube ekarten. Erderia ta ganorabakokerija ugeri...

MAÑARIKO.

MEÑAKA

EUZKEL-IXENA.— Beleta basetxeko senaŕ-emaztiak, Gaminde'taŕ Eŕupin eta Eloŕiaga'taŕ Pantzeske'keuki daben semetxubari Sabin ixen edeŕa ezaŕi dautse. Ata-ama bitxijak ixan ziran Gaminde'taŕ Ugutz, Alderdikidien lendakarija eta Toŕe'taŕ Miren. Aŕtu begijez zorijon ugarijenak. Orixe bai-dala abeŕtzaletasuna erakusteko bide edeŕa!

GESTORAK?—Gestorak be ipiñi ebezan eta punterenguak ei-dira. Lenguak egin eben gustija kendu ta baŕirik egin ez. Amaikatxu juan-etoŕi egin dabez Bilbo'ra, Gobernuko presidintia ba'litz be. Eta endoria? Ori dok endore edo alkatia. Oŕexek egin dau egitekua. Mila bira egin dauz Bilbao'ra. Gustijak uste geban eŕiko gauzak atonduten ebilala, baña bai zera! Jakin dogunez entxupiaren bila. Beste gustijak itxi ta lana bilatu dau. Primero Dios y después los santos. ¡Edeŕto yagok-

Zugatzen kontubak, sekretarijuggaz egin dabena ta beste amaikatxu gauza ba-daukoguz. Baŕe-zantzo edeŕak egingo doguz gestore oŕein lepotik.

SOLUBEPE.

MUXIKA

ASTEGURENEKO ELEIZKIXUNAK. — Antziñatiko oituriari jaŕaiturik, Eguen guren eta barikuguren egunetako ibildeunak, itzaldi eta abaŕ, gure Eŕtxadona, Eleiza aundija danaren kistaŕez beterik zala ospatu ziran. Itzaldijak Murgoitio Aba Josulaun argija baizen zintzuak edeŕto egin euskuzan.

Egi-egaŕiz... baldin ba'ziran...
Kistaŕ entzulen biotzak,
Giltzoi... edeŕto edei eban ba,
Txonizlarijen abotsak.

ZAZPI-ITZAK.—Barikuguren aŕatsaldian, "iru orduko sermoya" entzuteko, Gernika'ratu ziranak asko ixan ziran, eta Madrid'ko ta Donostia'ko itzaldi ospetsuak, iŕatizkin-bidez, entzun ebezanak be bai-ziran bat baño geyago. Txadonan txonizlarija ikusten dalarik, entzuten danak, baña, bijotza samuŕagotu darua.

LENENGO JAUNARTZIA.—Ila onen 22'n Ariatza'ko gure Elexatxuan, goxeko 9'tako jaupean lenengozko Jaunaŕtzia egin eben, Etxebaŕia'taŕ Bitoŕ gure abade jaunak arduraz gerteuriko ume oneik:

Lauzirika'taŕ Kepa, Aldama'taŕ Josu, Lamikiz'taŕ Jon, Lejarzegi'taŕ Deunoro ta Soter (bikoitzak) Eloŕiaga'taŕ Jon, Geŕikaetxebaŕia'taŕ Lourdes, Zalo'taŕ Miren Irune, Zurinaga'taŕ Josebe, Zelaya'taŕ Beneditꝛe, Irazabal'daŕ Sabine, Duñabeitia'taŕ Pele ta Arbe'taŕ Eusebe.

Onein ondoren beste 80 inguru mutiko-neskatua Jaunaŕtu eben; baita guraso ta enparau nagusi askok be. Eleizkixun begiko au, euzkel-abesti gozuakin amaitu ondoren, Txaun-gelan (sakristerijan) umiei egoki yaken goxari gozua ixan eben.

OKA'N.—Elgezabaltaŕak euren ardurapian daben Oka'ko Elexatxuan be, Beŕbizkunde egunez goxeko 8'etako jaupean lenengoz Jauna aŕtu eben umetxuak onexek dira: Goikolea eta Apraiz'taŕ Miren Karmele.

Arandia eta Atxikalende'taŕ Miren eta Baŕuetabeña Laŕuzea'taŕ Sekunda. Mugarza'taŕ Juli Oka'ko jaupari Jaunak umiei zuzenduriko itzaldi egokija baizen samuŕa, nagusijen bijotzetaraño be, eldu zala esan legi. Zorijonak, ba, Ariatza'ko eta Oka'ko, ume gustijei, euren guraso eta abade jaunekin batian.

Umetxu eŕugien
Biotz samuŕetan.
Josu'ren Biotza be...
Poz-pozez olgetan:
Lenengo Jaunaŕtzako
Estegu... onetan...
¡Zuek bai zariela
Zoruntsu benetan!

¿ONAINDIA JAUNA MUXIKA'RA? Entzun doguna egiztuten ba'da, Muxika'ko "Eleiz-Gastedija,,'kuok, iru egunetan itzaldi berezijak egiteko, Onaindia jaun ospetsua ekaŕiko dabe. ¡Olako bat ba'litz! zorioneko giñake muxikaŕok. Zaloetxebaŕia Jauna Gernika'ra.

"Euzko-Langiliak" oŕilan lenenguan Gernika'n ospatuko daben jai begikuen itzaldija egiteko, Zalo-etxebaŕia'taŕ Kepa gure Txaunburu jauna autu dabe. Poztuten gara; eta, Urtzi'k nai daun lako gurenda opa dautsegu.

JUAN ETOŔIJAK.—Zalo-etxebaŕia'taŕ Jon gure abade jauna, astegureneko txonitzaldijak egiten ibili ondoren etxeratu zan. Bilbao'tik etoŕita emen aguŕtu doguz Artabe saloskari esagun eta beren sendija. Ormaetxea'taŕ Iñaki eta Uruburu'taŕ Garbiñe.

Danok kurtzietara,
Gabiltz ara-ona...
Danok... aurkitu nairik
Egizko zoruna.

¡Zorion ori baña...
Donokijan egon!...
Zintzuak baño bestek...
Ara ezin igon.

E.'taŕ K.

ZARAUTZ

EUZKOTAŔEI, EUZKERAZ. — Au entzun degu saŕi-saŕi aspaldi ontan. Au bera diogu guk ere. Baña izango al da gu bezelako idazle traketsentzat leku pixka bat izpaŕingian? Ba detala? Auŕera! ¿Ezetz? Etxera ta kito.

Pagoeta-mendi mutuŕean kurutze aundi bat ipiñi nairik aspalditik zebiltzan zarauztaŕ abeŕtzale gaste batzuk. Urte bete inguru bada norbaiti jayo zitziola asmu au. Ametsetan bai-lebilen edo batek baño geyagok oldoztu zuan asmo omen burutapena izan zuana. Ez oŕelakorik enetxo. Gauŕ ametsa ezik egi biribila da au. Egun gutxi baŕu alan izango da.

Igazitako Berpizkunde astelenez lanati gogoŕ ekin diote gure gasteak Goizeko bostak inguru ziraneko amalau asto ondo zamatuta zeuskaten lan-tresna, portland eta abaŕ, mendi-tontoŕeruntz abiatzeko. Oekin batera ogeitamaŕ gaste ere bertaratu ziran. Josi zitzaizkion lanari, batzuk aŕobitik ari ateratzen, bestek txikitzen, beste batzuek Aya'tik arleaŕa ekaŕi astoarekin. Eta besteak baratzuri zukua aŕautzakin egin, ganian akeita ta gusti.

Prest utzi zuten guzia, argiñak ekin dezaion bere lanari. Beraz laixter, egun gutxi baŕu Pagoeta'ko tontoŕean agertuko da kurutze aundi ta edeŕ bat, zortzi aneuŕkin gora ta lau zabal besoetan dituala. Euzkadi'ko ainbeste tokietatik ikusi ta gurtuko dutena. Zarautz'ko abeŕtzaliai zoŕ izango zayoe beronen iraskintza.

Euskaltzaleak, aurten bigaŕenez egin ditun antzeztalde gudaketa edo norgeyagokaren epaya azaldu da. Zarautz'taŕ taldea laugaŕen aitatzen da epaitza oŕetan. Ez degu ezertxo ere idatziko. ¿Zetarako? Gauza gogoŕen batzuk norbaiten aurka esan giñuzke...

Zarautz'taŕ antzezlariak etzuten iñoiz ametsik egin lenengo izango zirala, Donostia'n bai-zan gudaketa. Gauza batzuk tamalgaŕi dira. Uŕengo urtietan ikusiko dute.

EŔOTA-ZAŔ.

Uaŕa.—Iretzako ta beste gustijentzako, be, toki idigijak yaukaguzak. ¿Ulertzen dok? EUZKADI eztok aŕtezkarijarena, abeŕtzale gustijena baño.—L.

TOLOSA

Gauŕ igandez, "Kursaal" antzokian "Lizardi-antzeslari - taldekoak" "Tene,,'ren "Gogo-oñazeak" antzeŕki txit edeŕa antzeztuko digute.

Tolosaŕa! Tolosa'ŕak ikusteko zaleturik zeran euzkeltzale ori, "Lizardi,,'taŕak ikusi nai ba-dituzu, aŕtu lenbaitlen antzoki-saŕerak.

Nun dirala?... Zure zaletasun-amoŕua ezaguturik Donosti'ra joan beaŕik ez dezu saŕera eske. "Abeŕi-Etxe,,'ko "konserjeritzan" salgai dituzu iru eta lau laurleko sarian.

Asko-asko ez daude, bañan axkaŕ-axkaŕ joaten ba-zera arkituko dituzu. Berandu joaten ba-zera ez dituzu arkiko eta ikusi gabe gelditu beaŕko zera. Donostian ere askorik izango ez bai-dira!

Ba-dakizu bada, Abeŕi-Etxeko konserjeritzan iru eta lau laurleko sarian.

卐 卐 卐

Juan zan larunbatez, dei bezela, Tolosa'ko Euzko-Gastedi aretoan, iragaŕitako batzaŕ orokoŕa izan zan, batzarkide ugari bildu giñalarik.

Oroit-idazti ta diru-artu-emanak irakuŕi eta oniritzi, batzaŕ zuzendaria beŕitu eta iritziak aztertu, erabaki eta ontzat artu ondorean, Euzko-Abendarena abestuaz elkaŕen lan-gogo izugaŕia nabaitzen genularik, amaitua izan zan.

Auŕez uŕatutako bideak alde-utzi gabe, igali ugarak emango dizkigun zabalkunde baratzara gre oinkadak zuzentzea erabaki zan. Auetatik, gaŕantzi aundiz ornitzen dan "Euzko-Gastedi-Kiroltzalea" eratzea izan zan. Onen bidez onura aundiko gauzak egin ditezke ta bertan beaŕ diran "komisio" bereziak Batzaŕ-Zuzendariak sortu ta izendatuko dizkigu.

Bestean aŕtean, itzaldiak eratzea bereziko degu. Laister izango diralakoa urduri gera. Badakigu Uri-Buru-Batzaŕ eta Abeŕi-Etxeko zuzendariak ere asmo ori maiteki jasoko dutela, berak ere eratzekotan bai-ziran eta orain eskeintzen diegun laguntz-osoaz auŕera joko digutela.

Jolasari buruz ere asko egin dezake. Beintzat mota guzitako joku-txapelketak berealaxetik eratzen alegindüko dirala ziñez usten degu. Baita ere uŕuti ez degun udabeŕirako abeŕtzaetasun - zabalkundea beaŕ bezela eratu eta auŕeko urteetan bezea, eŕitxeetan jo ta kea, Euzko-Gastedikoak beren ezpatadantzari, txistulari, izlari eta abaŕez azalduko zaizkigula.

Aurten antzerkiari buruz ezer egin ez ba-degu ere, astirik utzi gabe "komisio"'koak lanean segitun astekoak dituzute. Ta "Lizardi antzezlari-talde,,'oak ugaritu, berpiztu eta beŕiro lanean eta egin-araziko dizkigute.

Auek txit ondo diralarik, gure biotza pozez bete digun asmo-beŕia auxen da: ain atzendua degun gure izkuntz-edeŕa, beaŕ tokiraño jasotzea; eta al-dalarik asti luzt baño len, gure belaŕiak entzungo dizuten izkuntz bakaŕa gure etxean lortu arteraño. Bejondeizuela gazteak!

Noizean bein Batzordeak eratu eta egiten dituzten lanen gora-berak izpaŕingi bidez eta gure aretoan aditzera emango digu.

Gaurkoz aski degu. Baño amaitu baño len, lotsa alde batera utzita zu auŕera agertzera ausartzen dan euzkeldun-beŕ au, ots dagizute gazte guziei zuen al-guzia Batzorde zuzendariari eskeiñi dezayozutela eskatuz. Asierako Batzokiratzea aski dezute. Utzi nagikeriak guzion laguntzaren beaŕ gera ezer lortu nai ba-degu. Gutxi edo asko, alduanak al-duana eskeintzen ba-du ez da ezeren eŕudun izango, ta bere baŕuak poza nabaituko du abeŕtzale eginbeaŕak bere neuŕiz bete ditulako.

Eta ez da ezeren bilduŕ izango. Au egiten ez ba-degu ordea, nornaik esan dezakigukek: Lotsagabea, gaizki azia! Ara bere ama oinpean ikusirik oinpe-artetik ateratze alegin apuŕik ere egin ez duan seme eskeŕ-gaizto ta azal-utsa."

Eup gaztea! Ez digute oŕelakorik esango. Gauŕ bertatik lanean gogoŕ alegindukо bai-gera. Auxpertu gaitzean! eta abeŕtzale eŕiari aitoŕtu eta erakutsi dezayogun abeŕtzaleak gerala, Jaungoikoaren uŕen gure biotzaren maitasunak katepean gure eŕuz dagon gure ama Euzkadi'rentzat dirala.

Eup gaztea! Lazaro'k entzun eta egin zuana egintzak ik ere: "Jeiki ta abil".

E.

MADRID

EUP¡—Kukubak zarata egin baño lenago zarata egin biaŕ dot. Oŕexegatik idazkoŕtza aŕtu dot. Onuzkero batobatek esan eban Bake-Zale margarita egin zala. ¡Bai zera! Oraintxe daukot sekulako abeŕtzaletasuna neure bijotzean. Uŕun egon-aŕen geure Abeŕijaganako matasuna sendotuz dua.

ASTE DEUNA.—Aste deunez emeko elexetan notintza andijak ibili dira, baña geure eŕitxubetako ziñismena ta Jaungoiko-zaletasuna eztago. Elexara juan nintzanian, Loyola'taŕ Iñaki deunarena zan, idazki auxe ikusi neban: Limosna para los vascos necesitados. Eta beste idazki auxe: San Ignacio de Loyola, patrón de Bizkaya. Irakuŕi nebazanian geure bijotzak Euzkadi'ra juan ziran. Emakume bi atietan egozan eta pozik limosnatxu bat emon geuntsen "Au euzkeldunentzat" esan geuntsen eta eurek "Eskeŕik asko", Euzkeldunak ba'giñan itaundu euskuben eta bayetz erantzutian izketaldi edeŕa egin geban.

ABELETXE'RI.—Eskeŕik asko bialdu zeustazan eskumiñak dirala-ta. "Abeŕi" idazten noiz asiko ete-gara? Aguŕ ta ondo ibili.

BAKE-ZALE.

IŔATIZKIÑAK
Otsa y Aretxaga
Iŕatizkiñak, leungalubak, sutontzijak eta gustitarijko tximista-gayak saldu ta atonduten dira.
TXIMISTA - EZAŔGINTZEAK
Sonbrereria, 5'gn. Bilbao, 18.881'gn. uŕutizkiña.

Gorostiaga'ko gurutzea dala-ta

"Zar-Zale" euzkel - idazle zintzoari erantzunaz.

Ederki egiten dek lagun zaŕa. Jaioteŕitik aldendu-ta gabiltzanok ere, noizean-bein gogoratzen gaituk gure txoko maiteatzaz. Eta beti bera goraltzeko gertu izaten gaituk. Txoria ere negu beltzak uŕuti bialdu aŕen, udabaŕian bere jayoteŕiakin oroitzen bai dek.

卐 卐 卐

Bai mutil amaika jardun egindakoak gaituk lenago ere gurutza oŕetzaz. Bein oroitzen alaiz, gure gurutza lasteŕ Oñati'ra eroriko zala idatzi nuelako nolako marmatxak jaso ziran?

Gurutze oŕentzat beti detan maitetasunak beartu ninduken lengo egun batean bertaratzea ta lenago idatzia beŕiro esan erazten ziak, bere egon-laŕia nabaitu-ta. Goiko egoak noiz eroriko zalantzan daudek. Ekaitzak gogoŕ zigortu dik goitik beraño. Itz batean goyan txontxongilo batzuek margoztu dioten ikuŕiña berari gauŕ dagokiona dala uste diat, bada ikuŕin ori ta be-aldean ezaŕi dioten "viva" oyek txaideetan ikusi ta entzuteak il-bezpera edo azken-aguŕ bat dala nabaitu eranten zeak. Esate baterako gabon inguruan gure basetxeetan iltzen diran "oyen lagunak" azkenean ematen duten ostikara oroitu erazten ziak. Oyen oraingo izatea ez-aldek berdiña?

卐 卐 卐

Egia dek euzko-mendi gañetan ez diat arkitu Gorostiaga'ko gurutzak duen neuŕikorik. Ain gogoŕ egindakorik ere ez.

Bertatik Donosti'rantz netoŕela tximist burdian arkitu niken bere egile Inigoras jauna, a ziaro azaldu ziaken gurutza oŕen edeztia. Ta... oraingoak baño zaletasun geyago zitekela orduko Legazpi'aŕak gurutze oŕentzat nabaitu niken.

Lengo egilea beŕia egiten asiko litzake... nik ez diat uste. Zertxobait esan ziake... berak eta... lengo arboan adaŕak ora... ere ote-dauden agintari alegia. Oldoz... dek?

Nola beŕiztu beraz gurutze ori?

Burnizkoa dana, beñepein ziaro be... beaŕ dik. Gañerakoa beŕiztu-ta edeŕki g... dituko litzakek.

Ta... garbi esatera nijoak! Legazpi'... burni-ola ain ezaguna dek eta iŕi egin... ligutekek burni zati batentzat arpidea i... kiko balitz. Burni zati bat ukauko o... Ez diat iñolaz oldozten. Gurutze arpi... beŕitzeko arpidea zabatzea jatoŕ iruditz... zaidak, baño Euzko-Gastedi Kiroltzaleeta... bakaŕik? Ainbeste gauza dizkiagu abe... tzaleok! Gurutza gauza edeŕa dek mend... galuŕean baño espetxeko ta espetxe ig... dabiltzan gure anai maiteak ere...

Ez! Mendi-zale danak eman beaŕ lu... kela uste diat "margolari oyek" utzi gab... Beraz deya egin litekek bazkun guziet... arpidea zabaldu dezaten.

Ala ere gutxi izango litzakela? Z... neok.

Ala ere gutxi izango litzakela? Z... neok.

Baño ¡ze aŕayo- ez altzaik iruditzen G... rutze ori datoŕen ilan 3'an Legazpi'n o... patzen degun Gurutzea bera dala? T... gure eŕiko zaindari, ainbeste maite de... Gurutza or ibeŕizteko txindi eske erbe... tera juan bearko ote diagu? Alegia, g... eŕian ez ote... txindi ori eman aŕen...

Ona emen nere iritzi txiroa azaldu. ... dala zuzena? Nere ustez bai; ta, beok ... ro oso laisteŕ gure Gurutzea, beso-m... ikusten ez dekan!

Ekin bada lanari. Ezertan al-badik ... ekin dek.

A.'TAŔ S.

Donostia'n azilan.

Euzkerea jakitia ezta gauza, abertzale ixan ezik. Abertzaletasuna gustija da, euzkerea jakin ez-arren, be.

Aieneka ta negarez

Aieneka ta negaŕez dakusguz il zor... eta gaxorik ikustean euraen maiteak, ... tzean min-aŕtzen daben gusti-gustijak ... geyenak beintzat. Eta negaŕ dagien ... dira nire uste argalean, min damotsen ... tearen maitale egizkoak eta aren osas... bila arduratzen diranak. Maitasungeak ... bako ardura gitxi artu oi-daroe gaxo... osasun bila. Maitasungeak gitxitan e... daroez aiene ta negaŕak bestien gaxo ... zoritxaŕak eraginda. Alan jazo yat ne... beintzat eta beste askori be bardin, ... maiteak gaxorik eta il zorijan ikustea... baña, kemenik bixienagaz alegindu ... ene maitearen osasun bila, ipiñirik g... eretxi ganetik Jaungoiko itxaropena, ... neure besuan ikusi arte ene maitea. D... -danok dakigu ilteko jayoak garena, ... eŕez aiztuten dogu egi gaŕatz ori eta ... gaitik gomutaraten dauskue atarako ... ra dabenak. Gixadijak jatoŕizkoa dau ... ne ta negaŕa, negaŕezko zelai onetan. ... zorionekuak negaŕ dagienak bada nega... ibituten ditu gixon biotzean erneten d... atsege ta naibageak euri samuŕak ... tzaren axe indartsubak ibitu daroazen ... tzera. Negaŕez ta aieneka ikusten dira ... gustijak biotzeko seme maitea gaxo ... il zorijan ikustean. Eta zeñek ukatu a... kemen ta adorea seme maitien osasun ... la- Zeñek eztaki, eskeŕak aiene ta nega... ari ibituten dirana aren biotzetako naiba... geak? Eskeŕak aiene ta negaŕari ezti... lertuten aren biotz adoretsubak eta ja... ten dira sendaturik euren zeregin neketsu... ban. Negaŕ ta aiene, ebakuntza gogorpe... osasun bila doyanak be.

Naŕaz dagien lur sail aundijak, baŕ... tiko urak ler eragiñak dira, eta dano... dakigu etzirana naŕastuko baŕutiko ura... euki ba'lebe bide edo ituŕija azalera. Eg... ja da, ezin giñaike ukatu eretxien ugar... tasuna. Era askotako gixonak sortu ga... munduban. Batzuk indartsu ta kemen... jagiten gara, negaŕez amaitzeko. Beste... tzuk negaŕez asi ta kementsu amaitu. A... ek biotz bereak; onek ostera biotz leoŕa... baña dan-danok gixonak.

Ez aleban ba negaŕ egin Sabin aundijak ... euzko-mendijak dardaratu ebazan oyu ke... mentsu ta ilezkoŕa jaurti ebanian? Ze... da ba, negaŕ ta aienea baizik besterik eme... daŕayan olerki samindun au?

"Eŕi gaxoa jayo nintzan ni
Zeure il orduban eltzeko
Zer dala eta eztira itzartzen
zure semeak oindiño?
Ama ilgo zara...

Eta alan be kementsu ezkiñi eban bere bixija benetan maiten eban Abeŕijaren bi... xi alde.

Negaŕ ta aiene dagisku Aŕese ta Beiti... 'taŕ Pilipa oleŕkar samuŕak "Ama eu... kerari azken-aguŕa" dertixon oleŕki s... mingaŕijan eta olan be euzkera bere as... baen eta bere izkuntza maitenari abestute... il zan.

Negaŕ ta aieneeak Jaungoiko Ama eta ... obendijoen Ama dan neskutz maiteak ku... rutze oñean. Negaŕ Jesus'ek Berak Jeru... salen begira... eta abaŕ.

Eta dira bakaŕik iguingaŕijak euzkera ... gure izkuntza gaxorik ikustean aiene ta ne... gaŕ dagionak naita alegindu bera osatzen?

PERULAŔA.

Dr. R. Aranburu
AZALEKO SENDAGILEA
Egunero 11-1, 4-7.
FUEROS, 5, tercero. — DONOSTIA